

حافظ

حافظ گمشده را با غمت ای بار عزیز
اتحادی ست که در عهد قدیم افتادست

صفحات: ۱۴ | طبع: ۱۳۹۳

صاحب امتیاز: مؤسسه همشهری
مدیر مسئول: محسن مهدیان
سرمدیر: دانیال معمار

مدیران سردبیر:
شهرام فرهنگی، علی عمادی
شاهین امین، حامد فوقانی

مدیر فنی: حامد یزدانی
مدیر هنری: مهدی سلامی
مدیر عکس: امیر بابور

سیاسی و دیپلماتیک:
مدیر: حسین ارجلو
شورنگار:
مدیر: پروانه بهرام نژاد
مدیر: مریم باقرپور

اقتصاد:
مدیر: حسین لطفی
مدیر: مریم موسی پور

تماشاگر:
مدیر: امیر محمد یعقوب پور
مدیر: لیلی فرسند

ایرانشهر:
مدیر: زهرا عباسی
تناسلی:
مدیر: عیسی محمدی
مدیر: مریم سرخوش

سرخ:
مدیر: جواد عزیزی
مدیر: محمد جعفری

دانشتیه:
مدیر: ساسان شادمان
مدیر: زهرا خلجی

سرمیز من:
مدیر: محمد باریکاتی

جامعه:
مدیر: فاطمه طباطبایی
گزارش:
مدیر: مهناز سعید میر
مدیر: فاطمه عسگری نیا
مدیر: سعید مرونی

صفحه آخر:
مدیر: جواد نصرتی

طرح و گرافیک:
مدیر: محمد علی حلیمی

کوچه گرد

بر که، باغ یا بلبل؟
رمز گشایی از نام محله از گل

تهران، یک باغ شهر رؤیایی بود که آرام آرام باغ‌هایش را از دست داد. از گل هم بی نصیب نماند؛ محله‌ای پر از باغ و پیچیده در آواز بلبل‌ها و همسین، مردم تهران و اطراف را به باغ‌های از گل می‌کشاند. حالا از گل و روستاهای اطراف فقط نام‌ها مانده؛ اسم‌های که ریشه‌هایشان را تنها می‌توانی در نقشه‌های قدیمی قاجار پیدا کنی. از گل، به وزن بلبل، همان پرند‌های بازگوشی که اینجا می‌چرخیدند، می‌خواندند و محله را جان می‌دادند. اما چرا از گل؟ چند روایت داریم. بعضی می‌گویند به زبان آذری یعنی «گل رخ»؛ نامی که آدم‌ها سر ذوق می‌آورد. برخی هم می‌گویند اول «ز گل» بوده و با میوه از گل پیوند داشته. اما روایتی دیگر هم از برکات می‌گوید به نام «وزون گل» که با گذر زمان نامش به از گل بدل شد. یک محله، یک تاریخ و چند روایت، اما در همه‌شان رد پای طبیعت هست؛ همان چیزی که از گل با آن نفس می‌کشد.

با اسکن این کیو آر کد
پادکست مربوط به یادداشت
را شنوید.

تهرانگرام

ورزش پولدارهای تهرانی

مسیر خیابان عین الدوله به سمت امیریه مسیری خوش آب‌وهوا با درختان و نهرهای پر آب بود و در نتیجه تماشای مسابقات، یک تفریح آخر هفته جذاب برای تهرانی‌ها محسوب می‌شد. رژه خرسوارها یا به قولی مسابقات خرسواری از خیابان عین الدوله آغاز می‌شد و جماعت زیادی را از روستاها و محله‌های تهران به پایتخت می‌کشاند. مردم ساعت‌ها محو تماشای خرسواری می‌شدند و خیلی‌ها هم فرصت را مغتنم می‌شمردند و خرها را برای فروش آذین می‌یستند و آماده می‌کردند. مسابقات خرسواری از تفریحات ثروتمندان محسوب می‌شد و تزیین خرها برای خودش جذابیت خاصی داشت.

تهران‌نامه

کوچه اندرونی در کن

کوچه اندرونی را باید معروف‌ترین کوچه این محله قدیمی نامید؛ کوچه‌ای با قصه‌ای شنیدنی که سال‌هاست نقل به نقل می‌چرخد و با خاطرات قدیمی‌ها مرور می‌شود. کوچه اندرونی که ابتدای آن با درختان چنار قدیمی مزین شده در محدوده مرز محله سر آسیاب و محله میانه در کن قرار دارد. این کوچه به نوعی اندرونی ناصرالدین شاه محسوب می‌شد و این پادشاه قجری زمان رفتن به بیلاقی به اینجا می‌آمد. کوچه اندرونی این روزها نشانی از خاطرات گذشته در خود ندارد، حتی نامی بر دیوار آن حک نشده ولی اهالی آن را به نام اندرونی می‌شناسند.

بازگشت دردانه پایتخت

استاد یوم آزادی، بعد از ماه‌ها بازسازی، دوباره تهران را مهمان حضور جادویی خودش می‌کند

سرانجام بعد از چند ماه که ورزشگاه آزادی به دلیل بازسازی از چرخه میزبانی مسابقات ملی و باشگاهی خارج شده بود، حالا با اتمام بازسازی ضلع غربی این ورزشگاه قرار است تیم‌های ستارگان ۹۸ و بیشک‌سوتان سرخابی امروز، دوشنبه ۱۵ اردی ماه به مصاف هم بروند تا این ورزشگاه

این مجموعه که همزمان با برج آزادی به بهره‌برداری رسیده بود، در زمان خودش یکی از مدرن‌ترین و مجهزترین مجموعه‌های ورزشی جهان شناخته می‌شد. طبق گزارشی که در مهرماه سال ۱۳۹۲ در بلجر پور منتشر شد، ورزشگاه آزادی در میان ۲۰۰ ورزشگاه برتر جهان قرار گرفت. استاد یوم آزادی همچنین به مدت زیادی در رسانه‌های مطرح جهان از جمله گاردین به عنوان یکی از بزرگ‌ترین ورزشگاه‌های جهان مطرح بود.

بسیاری از تیم‌ها و بازیکنان خارجی‌ای که در آزادی به میدان می‌روند مشهور فضا و جو ربع‌آور آن می‌شوند و ستاره‌هایی مثل زاوی، اسپوره باشگاه بارسلونا که با تیم السد قطر برای بازی با پرسپولیس به تهران آمده بود، در مصاحبه با رسانه‌های خارجی از فضای دلهره‌آور و انفجاری ورزشگاه آزادی حرف زده و تجربه بازی در آن را منحصربه‌فردترین بازی دوران زندگی حرفه‌ای خود خوانده است.

در این ورزشگاه تاریخی رکوردهای بی‌نظیری در دنیای فوتبال کسب شده که بازی فینال جام باشگاه‌های آسیا در سال ۱۹۹۹ یکی از این موارد است. این بازی که بین تیم استقلال تهران و جوبیلو ایواتی زاین بزرگوار شد، با حضور ۲۱ هزار تماشاگر بر تماشاگرترین مسابقه فوتبال در تاریخ آسیاست. همچنین حضور ۲۰ هزار نفر در ورزشگاه آزادی در بازی مرحله مقدماتی جام جهانی ۱۹۹۸ بین ایران و عربستان از بر تماشاگرترین مسابقات فوتبال آسیاست، مسابقه‌ای که با تنسایوی یک-یک به پایان رسید. در آن سال ایران در نهایت با برد استرالیا در مجموع ۲ بازی به جام جهانی صعود کرد.

در دوران پهلوی دوم، ایران تصمیم گرفت میزبان دوره هفتم بازی‌های آسیایی شود. در همین زمان ساخت شهرکی برای اسکان ورزشکاران و همچنین مجموعه کاملی برای برگزاری مسابقات ورزشی در غرب تهران در دستور کار قرار گرفت. این مجموعه را معمار مشهور ایرانی، عبدالعزیز فرمانفرمایان ساخته است. استاد یوم آزادی برای نخستین بار با بازی پرسپولیس در ۱۳۷۰ استفاده شده است. افتتاح شد، در واقع این ورزشگاه به مناسبت برگزاری بازی‌های آسیایی تهران ساخته شد و با بازی پرسپولیس و کرگز بوی بزیل به بهره‌برداری رسید.

نخستین بازی تیم ایرانی در این ورزشگاه در ۲۵ خرداد ۱۳۵۲ بین تیم تهرانی پاس و عقاب از سری مسابقات جام اتحاد برگزار شد که با ۴۲ حسین کازرانی و اکبر مالکی تیم پاس این بازی را با برد پشت سر گذاشت. بعد از این بازی و در فینال بازی‌های جام اتحاد، تیم تاج و پرسپولیس در همین ورزشگاه به مصاف هم رفتند که تاجی‌ها با گل دقیقه ۳ محمد رضا عادل خانی موفق شدند در این بازی پیروز شوند. تیم تاج با کسب این برد هم نخستین دربی در ورزشگاه آزادی را با برد پشت سر گذاشت و هم نخستین تیمی شد که قهرمانی را در این ورزشگاه جشن گرفت.

در بخش شرقی مجموعه ورزشی آزادی مشعلی وجود دارد که در تمامی ورزشگاه‌های مخصوص المپیک و بازی‌های آسیایی وجود دارد. قهرمان دو و میدانی ایران و آسیا، علی باغبان‌باشی ورزشکاری بود که افتخار روشن کردن این مشعل را در سال ۱۳۵۳ به عهده داشت. این مشعل بعد از اتمام بازی‌های آسیایی خاموش شد و پس از ۴۴ سال در فینال لیگ قهرمانان آسیا به میزبانی پرسپولیس یک بار دیگر روشن شد.

این محله...

سیدسروش طباطبایی پور برخی تصور می‌کنند در شهر، میدان‌ها برای تسهیل کردن عبور و مرور خودروها طراحی شده‌اند، اما اینگونه نیست. از دیرباز و در معماری شهرتیشنی، میدان به جایی چهار گوش یا دایره‌ای شکل می‌گفتند که مردمان در آنجا به شکل پیاده، دور هم جمع می‌شدند و در فضای سبز و کنار آب‌انمای آن، با هم گفت‌وگو یا معاشرت می‌کردند و در جریان مطالب مهم روز قرار می‌گرفتند. اینگونه فضاها، معمولاً هر ۴ طرفش هم با ساختمان‌ها احاطه شده بود. شاید تنها محله تهران که به این معنا، میدان دارد، محله نارمک است، آن هم نه یک میدان و ۲ میدان، بلکه محله‌ای با ۱۰۰ میدان!

تاریخش

می‌گویند نارمک، دهی سردسیر با جمعیتی حدود ۱۰۰ نفر در حومه تهران بوده که با تخریش، ۹ کیلومتر فاصله داشته و اگر ۵ کیلومتر از آنجا به سمت جنوب می‌رفتید، به جاده خاکی دماوند می‌رسیدید. شغل قالب نارمکی‌ها باغداری بوده و به‌خصوص انار در این روستا به خوبی عمل می‌آمده است. اما به مرور و از سال ۱۳۲۰ شمسی به بعد، کج مردم از شهرهای مختلف به سمت پایتخت کوچ گرفت و کوچ‌نشینان کم‌برخوردار که نمی‌توانستند در تهران خانه بخرند، چراغی نداشتند جز سکونت در حومه تهران و چه جایی بهتر از نارمک. خلاصه این روستای همجوار با پایتخت، آن قدر بی‌حساب و کتاب بزرگ شد که به تهران رسید و بدقواری‌اش، داد تهرانی‌ها را در آورد تا اینکه محمد مصدق در اوایل دهه ۳۰ خورشیدی، تصمیم گرفت به این وضع اشتهه پایان دهد و زمین‌های نارمک را با طرح‌های مدرن مهندسان فرانسوی، در اختیار بانک ساختمانی یا همان وزارت مسکن آن روزگار قرار داد و خلاصه نارمک، به یکی از نخستین محله‌های مدرن تهران تبدیل شد.

دایره‌هایش

میدان نبوت با هفت حوض که از ۷ حوض تو در تو تشکیل شده، مرکز میدان‌های محله نارمک است و حوالی این میدان مرکزی، میدان‌های محلی ریز و درشت دیگری ساخته و تبدیل به ویژگی شاخص این محله از تهران شده است. میدان‌هایی شماره‌دار با فضای سبز مناسب و خلوت اختصاصی و البته محصور به ساختمان‌های محلی. البته بزرگراه شهید سلیمانی یا همان رسالت (دارپوش سابق) در دهه ۵۰ این محله را به آبخش شمالی و جنوبی تقسیم کرد و به مرور زمان، معماری برخی از میدان‌ها هم از شکل سنتی آن خارج و به خیابان یا چهارراه تبدیل شد.

فرهنگش

اراضی نارمک، حدود ۶ هزار مترمربع بود که در آن روزگار، یک ششم وسعت تهران را داشت. به شهادت روزنامه اطلاعات سال ۱۳۳۲، ۴ هزار قطعه از این اراضی در قالب قرعه کشی، در اختیار متقاضیان که بیشتر آنها فرهنگی بودند، قرار گرفت. شاید به خاطر فرهنگی بودن نارمک، یکی از قدیمی‌ترین ساختمان‌های نارمک، مدرسه «کمال» است، مدرسه‌ای که در سال ۱۳۳۶ خورشیدی گشایش یافت و به یکی از قدیمی‌ترین مدرسه‌های آموزش متوسطه در تهران تبدیل شد. در سال ۱۳۴۱ هم هنرسرای عالی صنعتی در این محله شروع به کار کرد که بعد از انقلاب، به دانشگاه علم و صنعت تغییر نام داد.

این روزهایش

این روزها نارمک از شمال به بزرگراه زین‌الدین، از شرق به بزرگراه شهید باقری، از غرب به بزرگراه امام علی (ع) و از جنوب به خیابان دماوند محدود شده که قسمت بالایی بزرگراه سردار سلیمانی در منطقه ۴ شهرداری است و قسمت پایینی آن در منطقه ۸ وجود مساجد، پاساژها، مغازه‌ها و درمانگاه‌ها، نارمک را به محله‌ای پر جنب‌وجوش در تهران امروز بدل کرده است.

